

Målnummer: Ö157-07 **Avdelning:** 2

Domsnummer:

Avgörandedatum: 2008-02-29

Rubrik: Ideell förening under likvidation har inte medgivits rätt att ansöka om kallelse på okända borgenärer.

Lagrum:

- 1 §, 2 §, 3 § och 6 § lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer
- 11 kap. 10 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar
- 25 kap. 34 § aktiebolagslagen (2005:551)
- 7 kap. 9 § stiftelselagen (1994:1220)
- 2 kap. 32 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag

Rättsfall:

REFERAT

Kronofogdemyndigheten i Göteborg

Marieholms Yllefabriks AB:s Pensionsförening i likvidation ansökte hos Kronofogdemyndigheten i Göteborg om utfärdande av kallelse på okända borgenärer.

Kronofogdemyndigheten (kronofogden Jonas Flodén) anförde i beslut den 8 mars 2006:

Bakgrund

- - -

Av ansökan framgår i huvudsak följande. Den ideella föreningen Marieholms Yllefabriks AB:s Pensionsförening trädde i likvidation genom beslut av styrelsen den 16 april 2004. Advokaten F.T. utsågs till likvidator den 1 februari 2005. Föreningen saknar skulder men har betydande tillgångar. Enligt föreningens stadgar ska föreningen vid upplösning eller likvidation förordna att föreningens tillgångar kommer "arbetare och tidigare arbetare vid Marieholms Yllefabriks AB tillgodo genom kontant utbetalning, köp av pensionsförsäkringar eller ingående av annan förbindelse rörande pension". För att kunna avsluta likvidationen av föreningen är det av största vikt att samtliga de utdelningsberättigade personer som faller in under kretsen angiven i föreningens stadgar påträffas. Lagen om kallelse på okända borgenärer är enligt dess 1 § tillämplig vid de fall som anges i 2 § och 3 § men även i andra fall när kallelse ska ske enligt annan lag eller författning. Det saknas lagregler kring hur likvidation av en ideell förening ska handläggas. Enär inte heller stadgarna ger närmare ledning än vad som följer av dess 12 §, får reglerna om likvidation av ekonomisk förening, stiftelse och aktiebolag istället analogivis tillämpning.

Till ansökan har föreningen bifogat protokoll från föreningsstämmor, förslag till kallelsetext samt lista över kända potentiella borgenärer.

Skäl

Rätten att ansöka om kallelse på okända borgenärer kan, enligt 1 § lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer, antingen härledas ur lagens 2

och 3 §§ eller så kan den följa av annan lag eller författning.

Av 2 och 3 §§ ovan nämnd lag följer ingen rätt för en ideell förening att ansöka om kallelse på okända borgenärer.

Det finns ingen särskild lagstiftning kring ideella föreningar. Rätten för en ideell förening att ansöka om kallelse på okända borgenärer kan således inte härledas ur en sådan lag.

Frågan i målet är därför om annan lagstiftning, såsom lagen om ekonomiska föreningar eller aktiebolagslagen, kan anses analogivis tillämplig på en ideell förening.

När en kallelse på okända borgenärer utfärdas får detta vissa rättsverkningar. Av lagens 6 § framgår att den borgenär som underlåter att anmäla sin fordran inom den i kallelsen föreskrivna tiden förlorar rätten att kräva ut fordringen. En kallelse medför således en proklamaverkan.

Med hänsyn till att det saknas stöd i lag att utfärda kallelse på okända borgenärer för en ideell förening och mot bakgrund av de rättsverkningar som en kallelse medför finner kronofogdemyndigheten att Marieholms Yllefabriks ansökan ska lämnas utan bifall.

Beslut

Kronofogdemyndigheten avslår Marieholms Yllefabrik AB:s Pensionsförenings i likvidation ansökan om kallelse på okända borgenärer.

Göteborgs tingsrätt

Föreningen överklagade i Göteborgs tingsrätt och yrkade bifall till sin ansökan.

Tingsrätten (rådmannen Karl Glimnell) meddelade den 25 april 2006 följande beslut:

Tingsrätten finner inte skäl att göra annan bedömning än den kronofogdemyndigheten gjort. Överklagandet lämnas därför utan bifall.

Hovrätten för Västra Sverige

Föreningen överklagade i Hovrätten för Västra Sverige med samma yrkande som i tingsrätten.

Hovrätten (hovrättsråden Ulla Kragh Munck och Ann-Carin Glimstedt, referent, samt hovrättsassessorn Daniel Jakobsson) anförde i beslut den 15 december 2006:

Lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer torde gälla ideella föreningar som utövar näringsverksamhet (jfr prop. 1979/80:119 s. 108 och 178 samt 2 § handelsregisterlagen [1974:157]). Däremot finns ingen lagstiftning som reglerar andra ideella föreningars rätt att ansöka om kallelse på okända borgenärer. Av NJA 1958 s. 438 framgår att analogiska tillämpningar av annan lagstiftning kan komma ifråga när det gäller ideella föreningar men att stor försiktighet bör iakttas när det gäller sådana tillämpningar. Frågan får således prövas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Lagen om kallelse på okända borgenärer avser ett förfarande som syftar till att få fram uppgifter om skuldförhållanden som kan föreligga och som skall regleras. Det har upplysts att Marieholms Yllefabriks AB:s Pensionsförening i likvidation inte har några skulder. Syftet med kallelseförandet skulle i stället vara att påträffa samtliga de utdelningsberättigade personer som faller in under den krets som anges i stadgarna för att likvidatorn därefter skall kunna fördela

tillgångarna och avsluta likvidationen. Eftersom den krets likvidatorn vill nå inte är borgenärer kan han inte uppnå sitt syfte med ett kallelseförfarande på okända borgenärer. Det saknas därför skäl att bifalla ansökan.

Hovrätten avslår överklagandet.

Högsta domstolen

Föreningen överklagade och yrkade att HD skulle, med ändring av hovrättens beslut, besluta om att kallelse på okända borgenärer skulle utfärdas i enlighet med föreningens ansökan.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, rev.sekr. Ulf Melchior, föreslog i betänkande följande beslut:

HD fastställer hovrättens beslut.

HD (justitieråden Gertrud Lennander, Kerstin Calissendorff, referent, Anna Skarhed, Gudmund Toijer och Lena Moore) meddelade den 29 februari 2008 följande slutliga beslut:

Skäl

Ordinarie föreningsstämma i Marieholms Yllefabriks AB:s Pensionsförening, som enligt uppgift är en ideell förening, beslutade den 16 april 2004 att föreningen skulle träda i likvidation och en likvidator utsågs av föreningen. Föreningen har hos Kronofogdemyndigheten ansökt om utfärdande av kallelse på okända borgenärer.

Frågan i målet är om en ideell förening som har trätt i likvidation har rätt att ansöka om kallelse på okända borgenärer.

Tillämpningsområdet för lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer utgörs enligt lagens 1-3 §§ dels av de fall då det föreligger en lagstadgad skyldighet för en likvidator att tillse att kallelse på okända borgenärer utfärdas (se t.ex. 11 kap. 10 § lagen, 1987:667, om ekonomiska föreningar, 25 kap. 34 § aktiebolagslagen, 2005:551, och 7 kap. 9 § stiftelselagen, 1994:1220), dels av de fall där sådan möjlighet under särskilt angivna förhållanden erbjuds med stöd av lag (lagens 2 och 3 §§ samt 2 kap. 32 § lagen, 1980:1102, om handelsbolag och enkla bolag).

Eftersom svaret på uppkommande frågor rörande ideella föreningar inte kan sökas i en lag om ideella föreningar kan ledning behöva hämtas i föreningens stadgar, god föreningssed, prejudikat, grundläggande rättsprinciper samt i paralleller från andra regelområden (se Hemström, Organisationernas rättsliga ställning. Om ekonomiska och ideella föreningar, 7 uppl. 2007 s. 34 ff.). En analogi med vissa bestämmelser i lagen om ekonomiska föreningar skulle då kunna bli aktuell. Med hänsyn bland annat till att ideella föreningar kan vara av mycket skiftande art har det emellertid ansetts att stor försiktighet bör iakttas i fråga om tillämpning på ideella föreningar av de grundsatser som gäller för ekonomiska föreningar (NJA 1958 s. 438).

Det förhållandet att en ideell förening, som är en juridisk person för vars skulder medlemmarna inte är ansvariga, i doktrinen har ansetts kunna upphöra genom likvidation bör inte medföra att en likvidator i en ideell förening, genom en analog tillämpning av lagen om ekonomiska föreningar, också skall anses ha en skyldighet att företa en kallelse på okända borgenärer.

Vad så gäller frågan om en ideell förening skall anses ha en rätt att låta företa en kallelse på okända borgenärer kan det å ena sidan framhållas att likvidatorn ibland kan sakna möjlighet att överblicka omfattningen av föreningens skuldsättning samt att syftet med en likvidation bland annat är att avveckla

föreningens skulder. Å andra sidan innebär möjligheten att utverka preklusion en betydande förmån för gäldenären och en väsentlig inskränkning i borgenärernas rätt. Enligt 6 § lagen om kallelse på okända borgenärer gäller således under de närmare förutsättningar som anges i lagen att okända borgenärer förlorar rätten att kräva ut sin fordran, om den inte anmäls inom viss tid från kallelsen. Till skillnad mot förhållandet vid preskription, då borgenären redan från början vet vad han har att iaktta för att vara bevarad sin fordringsrätt, beror det vid preklusion på förhållanden på gäldenärssidan om och när kallelse på okända borgenärer utfärdas. Preklusion av en fordran efter ett kallelseförfarande är därför en mer svårförutsebar effekt än fordrans upphörande vid preskription.

Eftersom preklusion av en fordran innebär en rättsförlust bör sådan rättsverkan av en kallelse på okända borgenärer som regel fordra lagstöd. Tillämpningsområdet för lagen om kallelse på okända borgenärer skall således inte utsträckas till att medge föreningen rätt att låta företa kallelse på okända borgenärer.

HD:s avgörande

HD lämnar överklagandet utan bifall.

HD:s beslut meddelat: den 29 februari 2008.

Mål nr: Ö 157-07.

Lagrum: 1-3 §§ och 6 § lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer, 11 kap. 10 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar, 25 kap. 34 § aktiebolagslagen (2005:551), 7 kap. 9 § stiftelselagen (1994:1220) samt 2 kap. 32 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

Sökord: Ideell förening; Kallelse på okända borgenärer; Proklama; Preklusion
